Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 6.09.2017 www.osw.waw.pl

Prywatyzacja po ukraińsku: Achmetow umacnia się w energetyce

Tadeusz Iwański

W sierpniu ukraiński Fundusz Mienia Państwowego sprzedał 25-procentowe blokujące pakiety akcji w trzech obwodowych przedsiębiorstwach przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej (tzw. obłenerho) oraz dwóch holdingach wytwarzających energię elektryczną – Dniproenerho i Zachidenerho. Zwycięzcą wszystkich konkursów była firma Ornex Limited kontrolowana przez najbogatszego obywatela Ukrainy Rinata Achmetowa, który poprzez koncern DTEK już wcześniej był właścicielem większościowych pakietów akcji tych prywatyzowanych podmiotów. Wskutek transakcji skarb państwa zarobił 3 mld hrywien (ok. 120 mln USD). Do końca tego roku oczekiwana jest prywatyzacja kolejnych obłenerho, a także szeregu innych przedsiębiorstw, w tym m.in. zespołu elektrowni węglowych Centrenerho i Odeskiego Zakładu Przyportowego (gigant chemiczny).

Komentarz

- Sprzedaż pakietów akcji pięciu przedsiębiorstw sektora elektroenergetycznego jest pierwszą na tak dużą skalę udaną prywatyzacją na Ukrainie po euromajdanie. Od 2014 roku ich prywatyzacja była jednym z ważnych zapisów memorandum między Ukrainą i Międzynarodowym Funduszem Walutowym, do realizacji których Kijów się zobowiązał w zamian za kolejne transze kredytu. Według oceny części ukraińskich ekspertów ceny sprywatyzowanych pakietów akcji przynajmniej dwóch przedsiębiorstw – Zachidenerho i Kyivenerho – były znacząco zaniżone.
- Należy zakładać, że kupno aktywów przez Achmetowa nie odbyło się bez przyzwolenia prezydenta Petra Poroszenki. Potwierdza to ich taktyczny sojusz, zapoczątkowany w 2016 roku. Wówczas ukraiński regulator rynku wprowadził tzw. formułę Rotterdam+, zakładającą podniesienie ceny węgla używanego do produkcji energii poprzez jej przywiązanie do indeksu API-2 (cena surowca w porcie Rotterdamu), choć Ukraina importuje jedynie nieznaczne ilości węgla. Wprowadzenie nowych zasad pozwoliło DTEK zwiększyć dochody ze sprzedaży energii i oddalić wizję bankructwa wywołaną trzykrotną deprecjacją hrywny po rewolucji godności i koniecznością uregulowania długów w wysokości 2,4 mld USD pod koniec 2015 roku. W zamian Poroszenko miał uzyskać przychylność kontrolowanego przez Achmetowa popularnego kanału TV Ukraina (żona prezydenta, Maryna Poroszenko, prowadzi w nim autorski program), a także głosy związanych z oligarchą deputowanych z Bloku Opozycyjnego.

- Przekształcenia własnościowe w sektorze elektroenergetycznym odbywają się na tle oczekiwanej implementacji ustawy o rynku energii elektrycznej, kluczowego aktu prawnego, który wszedł w życie w czerwcu 2017 roku, zmieniającego organizację sektora energetycznego i docelowo wprowadzającego swobodny obrót energią elektryczną. Ukraina ponadto planuje implementację zasady tzw. Regulatory Asset Base (RAB), która służy zachęcaniu właścicieli obłenerho do inwestycji w modernizację infrastruktury (linii przesyłowych lub transformatorów, skrócenie czasu podłączania do sieci nowych obiektów etc.) w zamian za większą gwarantowaną stopę zwrotu z tzw. nowych aktywów, czyli tych, które zmodernizowano. Jednak proponowane zapisy RAB na Ukrainie zrównują poziom zwrotu ze starych i nowych aktywów, co nie tylko przeczy zasadzie RAB, ale dodatkowo zwiększa dochodowość tych przedsiębiorstw (większość z nich należy do największych ukraińskich oligarchów), jednocześnie niwelując zachętę do inwestycji.